

การพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์เพื่อเตรียมความพร้อม สู่ประชาคมอาเซียน

The leadership development of Monks for the Preparedness
of the ASEAN Community

รัชชนันท์ อิศรเดช

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำของพระสงฆ์และประชาคมอาเซียน 2) เพื่อศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน 3) เพื่อศึกษากระบวนการและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) 17 รูป และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) 9 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้วิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ และ 2) สนทนากลุ่ม นำข้อมูลการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มเฉพาะมาวิเคราะห์ในรูปแบบของการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำของพระสงฆ์และประชาคมอาเซียน เพื่อให้การบริหารองค์กรสงฆ์อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดทิศทางในการพัฒนา เพื่อรองรับและเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นรูปธรรม ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดความร่วมมือ แนวคิดภาวะผู้นำ แนวคิดประชาคมอาเซียน การพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพระพุทธศาสนาและวิชาการสมัยใหม่ เพื่อจะได้ทราบถึงกระบวนการในการพัฒนาภาวะผู้นำใน

รูปแบบต่างๆ เพื่อให้พระสงฆ์ได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของตนเองอันจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรและสังคม

2. การพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน พระสงฆ์ผู้เป็นผู้นำจะต้องมีความรู้ และแสดงภาวะผู้นำ ใช้อำนาจความรู้ ความสามารถในการจัดทำนโยบายสาธารณะที่สะท้อนความต้องการของคณะสงฆ์ของภูมิภาคและของตนเองได้ เช่น นโยบายสุขภาพพระสงฆ์อาเซียน กำหนดนโยบายสาธารณะของตนเองในเบื้องต้นให้ชัดเจน นโยบายที่เป็นเป้าหมายรวม ส่งผลให้สมาชิกคณะสงฆ์ในอาเซียนและภาคประชาชน รวมถึงภาครัฐที่เป็นหุ้นส่วนอาเซียนเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน การมีเป้าหมายร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน โดยเริ่มกำหนดนโยบายคณะสงฆ์ให้ชัดเจน จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนร่วมกัน

3. กระบวนการและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน โดยดำเนินการตามแนวทาง ขั้นที่ 1 การพัฒนาภาวะผู้นำรูปแบบความร่วมมือกับนโยบายภาครัฐ ขั้นที่ 2 การพัฒนาภาวะผู้นำให้ความรู้แก่สมาชิกอาเซียน ขั้นที่ 3 การพัฒนาภาวะผู้นำจัดกิจกรรมส่งเสริม ขั้นที่ 4 การพัฒนาภาวะผู้นำจัดการด้านศาสนิกสัมพันธ์ และขั้นที่ 5 การพัฒนาภาวะผู้นำสร้างเครือข่ายพัฒนาคณะสงฆ์ในกลุ่มอาเซียน

คำสำคัญ : การพัฒนาภาวะผู้นำ, พระสงฆ์, ประชาคมอาเซียน

ABSTRACT

The leadership development of monks for the preparedness of the ASEAN community has the following objectives: 1. to study the theory of leadership development of monks for the preparedness of the ASEAN community 2. To study the leadership development of monks to the ASEAN community 3. To study the process and guidelines for leadership development of monks for the preparedness of the ASEAN community by qualitative research. A researcher focused on studying the leadership development of monks for the preparedness of the ASEAN community by in-depth interview of 17 monks and lay men and focus group discussion of 9 persons. The research methods consisted of 1. In-depth

interview 2. Focus group discussion from in-depth interview and focus group discussion for analysis and synthesis the contents.

The findings of research were as follows:

1. The concept of leadership development of monks for the preparedness of the ASEAN community for efficiently Sangha organization management that must have the directions of development and preparedness to ASEAN community and studied the concept of co-operation and concept of leadership development of monks for the preparedness of the ASEAN community and to develop the leadership of the monks according to Buddhism and modern science for knowing the process of leadership development for the monks to use to develop own leadership in the sake of organization and society.

2. To develop the leadership of monks for the preparedness of the ASEAN community that the monks as the leaders must have the knowledge and leadership and used the knowledge and ability to make the public policy and effects to the demand of regional Sangha organization an of own selves such as public health policy of the monks in ASEAN community that set up the own policy as priority clearly that policy as whole objective effects on members of Sangha organization in ASEAN community and people including the government as the partner of ASEAN for preparedness to ASEAN community. To have the main objective to have co-activity by starting to set the policy of Sangha organization clearly and set up the activity to prepare of the ASEAN community together.

3. The process and guideline to develop the leadership of monks for the preparedness of the ASEAN community by having the following process: Stage 1, to develop the leadership in the form of cooperation along with the public sector policy. Stage 2, to develop the leadership to give the knowledge to the members of ASEAN. Stage 3, to develop the leadership by having the activity promotion. Stage

4, to develop the leadership for religious relation. And Stage 5, to develop the leadership by network creating of Sangha in ASEAN community.

Key word: Leadership development, Monks, ASEAN Community.

บทนำ

มนุษย์ได้ชื่อว่าเป็นสัตว์สังคม เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความต้องการอยู่และทำกิจกรรมร่วมกัน ชีวิตและสังคมจะความหมายก็ต่อเมื่อได้ทำกิจกรรมร่วมกัน อาศัยพึ่งพาและปฏิสัมพันธ์ต่อกัน การดำรงอยู่ของสังคมมนุษย์นั้นนอกจากการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันและความต้องการในปัจจุบัน 4 แล้ว ยังต้องอาศัยตัวบุคคลซึ่งเป็นตัวกลางในการทำหน้าที่ที่จะทำให้ปัจจัยทางสังคมเกิดขึ้น เรียกว่า ผู้นำ ซึ่งเป็นคนกลางที่จะคอยประสานให้สมาชิกในสังคมมีความเป็นเอกภาพเสมอภาค ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน ในขณะเดียวกัน หากผู้นำเป็นแต่ผู้นำอย่างเดียวแต่ขาดสิ่งที่จะทำให้เป็นผู้หน้าที่ดีที่เรียกว่า “ภาวะผู้นำ” ก็ไม่สามารถที่จะทำหน้าที่เป็นคนกลางเชื่อมประสานระหว่างสมาชิกในสังคมหรือประสานประโยชน์ที่มีอยู่ในสังคมให้เกิดขึ้นได้

ประเด็นที่เป็นที่น่าสนใจอยู่ตรงที่ว่าผู้นำจะต้องทำอะไรหรือมีวิธีการนำอย่างไร จึงจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ตาม เกิดความรักความผูกพันกับงานและองค์กรแล้วทุ่มเทความรู้ความสามารถ พยายามที่จะทำให้งานนั้นสำเร็จด้วยความเต็มใจทำให้งานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กรด้วยดี ซึ่งการเป็นผู้นำนั้นจะต้องมีคุณสมบัติหลายอย่าง จึงจะทำให้ผู้ตามเกิดความเชื่อมั่นและเป็นผู้ตามที่ทำให้ความร่วมมือ เพื่อนำสังคมไปสู่เป้าหมายร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพ ดังพุทธพจน์เกี่ยวกับผู้นำที่ปรากฏในพระไตรปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาตว่า “เมื่อฝูงโคทั้งหลายว่ายข้ามน้ำ ถ้าโคจ่าฝูงไปคด โคหมดทั้งฝูงนั้นก็ไปคดตามกัน เพราะมีผู้นำที่ไปคด ฉนใด ในหมู่มนุษย์ก็ฉนนั้น บุคคลผู้ใด ได้รับสมมติให้เป็นใหญ่ หากบุคคลผู้นั้นประพฤติไม่เป็นธรรม หมู่ประชาชนนอกนั้นก็ประพฤติชั่วเสียหาย แวนแคว้นทั้งหมดก็จะยากเข็ญ หากผู้ปกครองเป็นผู้ไร้ธรรม เมื่อฝูงโคว่ายข้ามน้ำ ถ้าโคจ่าฝูงไปตรง โคหมดทั้งฝูงนั้นก็ไปตรงตามกัน เพราะมีผู้นำที่ไปตรง ฉนใด ในหมู่มนุษย์ก็ฉนนั้น บุคคลผู้ใดได้รับสมมติให้เป็นใหญ่ หากบุคคลผู้นั้นประพฤติชอบธรรม หมู่ประชาชนนอกนั้นก็พลอยดำเนินตาม ทั้งแวนแคว้นก็จะอยู่เป็นสุข หากผู้ปกครองตั้งอยู่ในธรรม” (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

ตามทัศนะทางพระพุทธศาสนา การเห็นประโยชน์ตนคือการทำให้บรรลุธรรมก่อนเป็นเหมือนการพัฒนาภาวะผู้นำให้เกิดมีในตน คือสามารถปกครองตนเองให้ได้ก่อน และเมื่อสามารถปกครองตนได้แล้ว จึงจะให้การปกครองคนอื่นต่อไป ดังพุทธพจน์ที่ว่า บัณฑิตพึงตั้งต้นไว้ในคุณธรรมที่เหมาะสมก่อน แล้วสอนคนอื่นในภายหลัง จึงจะไม่มัวหมอง บุคคลสอนผู้อื่นอย่างไร ก็พึงทำตนอย่างนั้น ผู้ที่ฝึกตนดีแล้ว จึงควรฝึก (ผู้อื่น) เพราะตนนั้นแลฝึกได้ยาก (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549) ทั้งนี้ เพราะการจะเป็นผู้นำให้บุคคลอื่นทำตามหรือมีความเชื่อมั่น ผู้นำต้องสามารถนำการกระทำของตนได้ จะได้ไม่ต้องถูกตำหนิภายหลัง หลักการดังกล่าวจึงเป็นการสอนให้คนมีภาวะผู้นำในตนเองหรือพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำก่อนจึงก้าวขึ้นสู่การเป็นผู้นำ การพัฒนาดังกล่าวต้องพัฒนาทั้งทางกาย วาจาและใจ คือไม่คิดชั่ว พูดชั่ว และทำชั่ว ซึ่งเป็นเหตุแห่งความเดือดร้อนของตนเองและสังคม ในส่วนของพระพุทธองค์เองก็เห็นได้ว่า พระองค์ทรงพยายามทุกวิถีทางที่จะทำให้พระองค์ได้ทรงบรรลุพระโพธิญาณก่อนแล้วจึงโปรดผู้อื่น ซึ่งถ้าพิจารณาพระพุทธองค์ก็จะเห็นได้ว่า การที่ทรงปรารถนาโพธิญาณก่อนหรือที่เรียกว่าพัฒนาภาวะผู้นำให้เกิดมีในพระองค์นั้น เป็นการพัฒนาตัวเองให้มีความพร้อมก่อนจึงจะเริ่มภารกิจช่วยเหลือผู้อื่น ครั้นเมื่อพระองค์ทรงดำรงพระองค์อยู่ในตำแหน่งผู้นำที่สมบูรณ์พร้อมแล้ว จึงทรงบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่สังคม ด้วยการใช้ภาวะผู้นำที่พระองค์ทรงพัฒนาถึงขีดสุดแล้วโปรดช่วยเหลือสัตว์โลกให้บรรลุถึงประโยชน์สูงสุดด้วย จึงมีแนวคำสอนให้สาวกทั้งหลายได้พัฒนาตนเองหรือพัฒนาภาวะผู้นำของตนเองให้พร้อมแล้วจึงช่วยเหลือสัตว์โลกทั้งหลายให้พ้นจากทุกข์ (พระศรีปริยัติโมลี (สมชัย กุศลจิตฺโต), 2547)

การพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อให้การบริหารองค์กรสงฆ์อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดทิศทางการพัฒนาเพื่อรองรับและเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งพระพุทธองค์ทรงใช้ได้ผลมาแล้วในการประกาศพระศาสนา อันเป็นวิสัยทัศน์ของพระพุทธองค์ที่มองเห็นความมีปัญหามานุษย ทรงจัดตั้งองค์กรพระพุทธศาสนาและเป็นผู้แนะและนักบริหารกิจการพระศาสนาที่ยิ่งใหญ่ การพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน จึงเป็นความพยายามศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพระพุทธศาสนาและวิชาการสมัยใหม่ เพื่อจะได้ทราบถึงกระบวนการในการพัฒนาภาวะผู้นำใน

รูปแบบต่างๆ เพื่อให้พระสงฆ์ได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของตนเองอันจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรและสังคมต่อไป

จากเหตุผลที่กล่าวมา รวมทั้งการร่วมมือกันเพื่อการส่งเสริมความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีวิทยาศาสตร์และการบริหาร ซึ่งจากประเด็นหลักดังกล่าว พระสงฆ์จะต้องปรับตัวเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในการที่จะเป็นผู้นำในทุกๆ ด้าน รวมทั้งประเทศสมาชิกจำเป็นจะต้องปรับตัวและต้องเตรียมความพร้อม ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่อาเซียนนั้น ภารกิจในการดูแลความเป็นอยู่ของชุมชนในเรื่องของเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การพัฒนาความเข้มแข็งให้กับชุมชน และการสร้างองค์ความรู้ จึงจำเป็นต้องมีการจัดการในเชิงบูรณาการให้ครบทุกมิติ โดยเฉพาะการเกิดประชาคมอาเซียน (AEC) ในภูมิภาคนี้จะส่งผลกระทบหลายๆ ด้านต่อชุมชนรวมทั้งพระสงฆ์ด้วย เช่น ด้านการเคลื่อนย้ายสินค้า แรงงาน การบริการ การลงทุน ซึ่งจะเป็นไปอย่างเสรี สามารถเดินทางไปในประเทศต่างๆ ได้โดยสะดวกขึ้น สิ่งที่จะตามมาประชาชนในชุมชนอาจจะได้รับผลกระทบทั้งในทางบวกและทางลบ ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องสร้างระบบการบริหารจัดการ การสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อการรองรับด้านการพัฒนาการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรขององค์กร จำเป็นที่จะต้องได้มีการพัฒนาเตรียมความพร้อมซึ่งเป็นเหตุปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนกระบวนการจัดการองค์กรที่ดี ชุมชนสงฆ์ที่ดี ในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

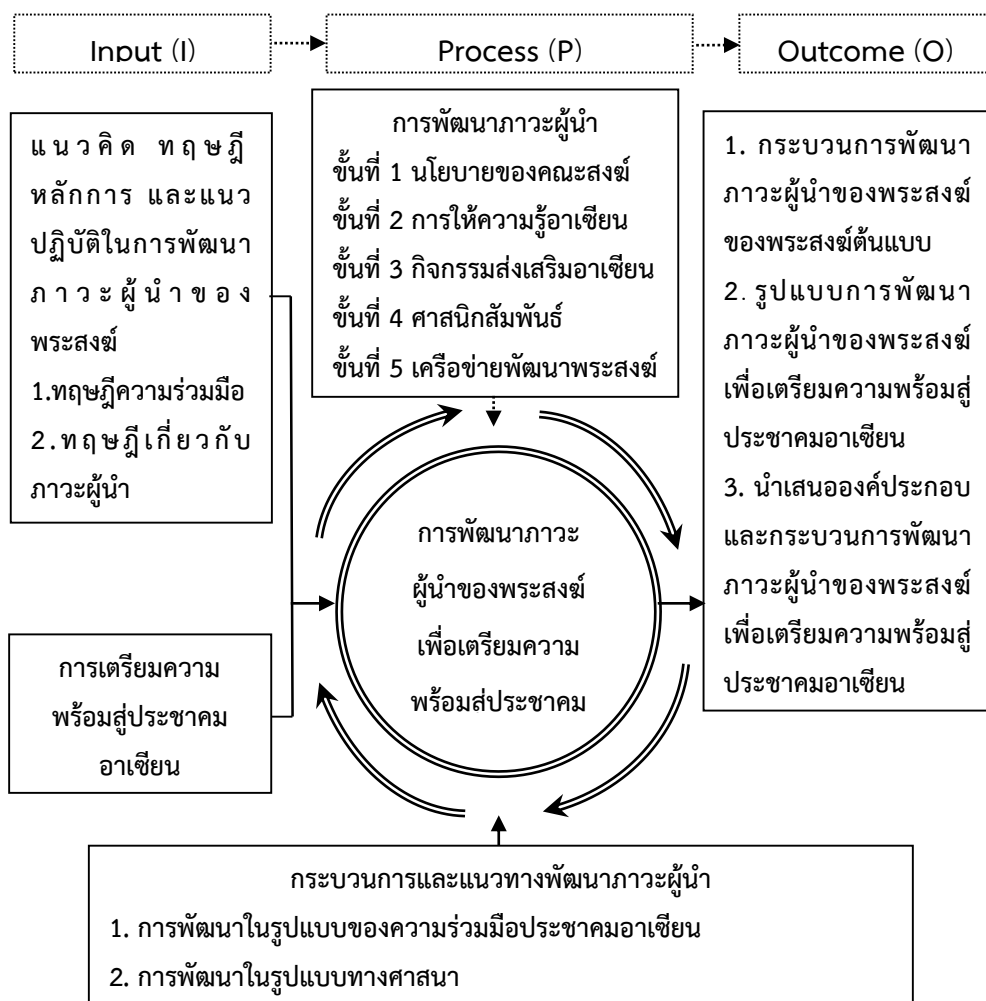
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำของพระสงฆ์และประชาคมอาเซียน
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน
3. เพื่อศึกษากระบวนการและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กล่าวโดยสรุปจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี ผู้วิจัยได้สร้างแบบจำลองการพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์สู่ประชาคมอาเซียนให้สอดคล้องกับนโยบายและกลไกสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐ แสดงความสัมพันธ์ของการพัฒนาตามกระบวนการพัฒนาทางด้านร่างกายและทางด้านสติปัญญา โดยใช้การศึกษาเป็นเป็นเครื่องมือในการพัฒนาพระสงฆ์เพื่อเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน สร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแผนภาพดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงกระบวนการและความเชื่อมโยงของปัจจัยนำเข้า กิจกรรม กระบวนการการพัฒนาภาวะผู้นำโดยทั่วไป และการบวนการพัฒนาภาวะผู้นำของ พระสงฆ์ เพื่อนำไปสู่การเตรียมความพร้อมรองรับการเปิดประชาคมอาเซียน อันจะนำไปสู่ ผลผลิตของกระบวนการพัฒนารูปแบบของภาวะผู้นำ รูปแบบการพัฒนา และองค์ประกอบ สำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์ เพื่อจะดูกระบวนการทั้งหมดของการพัฒนาภาวะ ผู้นำของพระสงฆ์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งนี้ โดยกระบวนการเชิงนโยบาย และกลไกสนับสนุนทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบทบาทของ มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่งในการเข้ามาพัฒนาภาวะผู้นำของคณะสงฆ์เพื่อเตรียมความพร้อม รองรับประชาคมอาเซียนต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยการพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ ประชาคมอาเซียน เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

รูปแบบการวิจัย

ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นศึกษาการพัฒนาภาวะ ผู้นำของพระสงฆ์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In- depth Interview) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กับผู้เกี่ยวข้อง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจง โดยสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้องซึ่งเป็นบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในการพัฒนา ภาวะผู้นำของพระสงฆ์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน จำนวน 17 รูป/คน
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน 9 รูป/คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัยโดยศึกษาเอกสารวิชาการและจากงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์ เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีเครื่องมือในการวิจัย 3 ชนิด ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ 2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3) สันทนากลุ่ม

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามชนิดเทคนิคการวิจัย ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายอธิบายและพรรณนาความ วิเคราะห์ลักษณะปัญหาจากเอกสาร จาก การสัมภาษณ์ และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่มเฉพาะ ข้อมูลการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยจะใช้วิธีการโดยการตีความหมายในรูปแบบของการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งจะกระทำไปพร้อมๆ กันตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัย โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกข้อมูล การถอดเทปสัมภาษณ์ รวมไปถึงภาพถ่ายในแต่ละครั้ง จัดหมวดหมู่ว่าครบถ้วนเพียงพอ และเหมาะสมแก่การนำไปวิเคราะห์และสังเคราะห์สรุปผลและอภิปรายผลว่าสมบูรณ์หรือไม่

อภิปรายผล

1. วิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีด้านภาวะผู้นำของพระสงฆ์และประชาคมอาเซียน

แนวคิดและทฤษฎีภาวะผู้นำของพระสงฆ์ ว่าด้วยการพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อให้การบริหารองค์กรสงฆ์อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดทิศทางในการพัฒนา เพื่อรองรับและเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งพระพุทธองค์ทรงใช้ได้ผลมาแล้วในการประกาศพระศาสนา อันเป็นวิสัยทัศน์ของพระพุทธองค์ที่มองเห็นความมีปัญหามนุษย์ ทรงจัดตั้งองค์กรพระพุทธศาสนาและเป็นผู้นำและนักบริหารกิจการพระพุทธศาสนาที่ยิ่งใหญ่ การพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน จึงเป็นความพยายามศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพระพุทธศาสนาและวิชาการสมัยใหม่ เพื่อจะได้ทราบถึงกระบวนการ

ในการพัฒนาภาวะผู้นำในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้พระสงฆ์ได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของตนเองอันจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรและสังคม

ทฤษฎีความร่วมมือ พระสงฆ์เป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมกลุ่มและทำกิจกรรมร่วมกัน ภายใต้การนำของพระเถรต้นแบบที่มีภาวะผู้นำความร่วมมือระหว่างผู้นำและผู้ตาม สอดคล้องกับ Robert กล่าวว่าความร่วมมือกันไม่ได้เกิดจากการมีจิตใจที่ดีต่อกัน หรือรักกัน แต่เกิดจากผลประโยชน์ร่วมกันของแต่ละฝ่ายมากกว่า บางทีการร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อสู้กับกลุ่มใหญ่ ก็อาจจะชนะกลุ่มใหญ่ได้ แต่จะเกิดจากสาเหตุภายนอกเท่านั้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Galtung กล่าวว่า การรวมตัวกันเป็น กระบวนการที่ประเทศสองประเทศหรือมากกว่ามารวมกันเป็นประเทศใหม่ เมื่อกระบวนการรวมตัวกันอย่างเสร็จสิ้นลงแล้วก็จะเกิดมีการรวมตัวกันอย่างมั่นคง

ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำ (Leadership) หรือความเป็นผู้นำ ซึ่งหมายถึงความสามารถในการนำ เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับความสำเร็จของผู้นำ ภาวะผู้นำ เป็นปัจจัยที่สำคัญในการช่วยเสริมสร้างให้ผู้บริหารในระดับต่างๆ ในฐานะหัวหน้างานสามารถควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือความต้องการของหน่วยงาน ภาวะผู้นำ หมายถึง คุณลักษณะส่วนบุคคลที่แสดงออกมาเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มในระหว่างการทำงานหรือกับผู้ร่วมในสถานการณ์เดียวกัน ในอันที่จะทำให้กิจการของกลุ่มดำเนินไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหารุ่งโรจน์ ธมมภูมเมธี (ศิริพันธ์) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์หลักภาวะผู้นำในพระพุทธศาสนาเถรวาทตามหลักของพระพุทธศาสนา พบว่า ผู้นำที่ได้ชื่อว่า ราชา คือ ผู้นำซึ่งยังชนทั้งหลายให้ยินดีด้วยทศพิธราชธรรม ดังนั้นผู้นำที่เป็นธรรมราชาจึงหมายถึง ผู้นำทรงไว้ซึ่งความรู้ในธรรมของพระพุทธศาสนาและยังชนทั้งหลายให้ยินดีด้วยธรรมนั้น ซึ่งรวมทั้งทศพิธราชธรรมนั้นด้วยตามทัศนะทางพระพุทธศาสนาเห็นว่า กษัตริย์ (ผู้นำ) มิใช่เป็นเทวราชา แต่เป็นเพียงมนุษย์ที่มีคุณสมบัติพิเศษบางประการ ในการปกครองผู้นำโดยประชาชน จึงเป็นสิ่งที่ผู้นำควรจะต้องคำนึงถึงตลอดเวลา (พระมหารุ่งโรจน์ ธมมภูมเมธี, 2550)

แนวคิดประชาคมอาเซียน ความพร้อมสู่อาเซียนถือได้ว่าเป็นองค์การระหว่างประเทศที่มีความสำคัญที่สุดต่อประเทศไทยในทุกๆ ด้าน ในปี พ.ศ. 2546 ผู้นำอาเซียนต่างเห็นพ้องกันว่าถึงเวลาแล้วที่อาเซียนควรจะร่วมมือกันให้เหนียวแน่น เข้มแข็งและมั่นคงยิ่งขึ้น จึงกำหนดให้มี

การสร้างประชาคมอาเซียนที่ประกอบไปด้วย 3 เสาหลัก คือ ประกอบด้วย ประชาคมการเมือง ความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคม และวัฒนธรรมอาเซียน สอดคล้องกับ กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมสู่อาเซียน หมายถึง สภาพ หรือคุณภาพของการเตรียมพร้อมอันเนื่องมาจากการเตรียมการ ความถนัด ความพอใจ ความกระตือรือร้นและมืองค์ประกอบของความพร้อมของหน่วยงาน พร้อมที่จะปฏิบัติอันเกิดจากความพึงพอใจ พร้อมปฏิบัติของหน่วยปฏิบัติการต้องได้รับการ สนับสนุน ความพร้อมทางกายภาพ ศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พร้อมจะเรียนรู้

2. การพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

การพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน พระสงฆ์ผู้เป็นผู้นำจะต้องมีความรู้ และแสดงภาวะผู้นำ ใช้อำนาจความรู้ ความสามารถในการจัดทำ นโยบายสาธารณะที่สะท้อนความต้องการของคณะสงฆ์ของภูมิภาคและของตนเองได้ เช่น นโยบายสุขภาพพระสงฆ์อาเซียน กำหนดนโยบายสาธารณะของตนเองในเบื้องต้นให้ความชัดเจน นโยบายที่เป็นเป้าหมายรวม ส่งผลให้สมาชิกคณะสงฆ์ในอาเซียนและภาคประชาชน รวมถึงภาครัฐที่เป็นหุ้นส่วนอาเซียนเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน การมีเป้าหมายร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน อนึ่งหากคณะสงฆ์ขาดการกำหนดเป้าหมายนโยบายสาธารณะร่วมกัน การจัดทำกิจกรรมอื่นๆ ร่วมกันไม่สามารถดำเนินการได้ เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนการปฏิบัติที่ไม่สามารถที่จะปฏิบัติได้ สอดคล้องกับพระครูสิริจันทวิฐ (บุญจันทร์ เขมกาโม) กล่าวว่า พระพุทธศาสนามีแนวคิดเรื่องเกี่ยวกับผู้นำนั้น ซึ่งแนวคิดของการนำและภาวะผู้นำของพระศาสดานั้นอาจพิจารณาได้ว่า ในทางพระพุทธศาสนาพระศาสดาทรงเป็นผู้นำองค์การพุทธที่มีทั้งธรรมบารมีและทรงเป็นผู้นำที่ยึดธรรมเป็นหลักเป็นการนำพาสมาชิกในองค์การ คือ เหล่าพระสาวกไปสู่แนวทางแห่งการหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวงอันเป็นเป้าหมายสุดท้ายในการนำและภาวะผู้นำของพระศาสดาในเรื่องราวต่างๆ ตามโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน การสร้างแรงจูงใจการให้ความสำคัญระหว่างคนและงานอย่างเท่าเทียมกัน การสร้างแรงจูงใจ การกระตุ้นสมาชิกให้ดำเนินกิจกรรมในการปฏิบัติอย่างเต็มกำลังความสามารถ รวมถึงวิธีการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกภายในองค์การกับสมาชิกภายนอกองค์การ

คณะสงฆ์ไทยได้จัดทำองค์ความรู้การศึกษาคณะสงฆ์ ฐานข้อมูล และกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับพระพุทธศาสนาโดยมีคณะสงฆ์ไทยเป็นแกนกลาง การสร้างแนวร่วมบนพื้นฐานความแตกต่างเตรียมการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน วิธีการให้ความรู้แก่สมาชิกสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจและประสานความร่วมมือในหมู่สมาชิกได้ดีกว่าการใช้วิธีการบังคับให้สมาชิกให้การยอมรับ มีการเตรียมความพร้อมในด้านกรอบความคิด คือ แผนการศึกษาคณะสงฆ์ไทย ที่จะมุ่งสร้างความตระหนักรู้ของพระสงฆ์และคนไทยในการจัดการศึกษาคณะสงฆ์เพื่อสร้างพระสงฆ์แกนนำ คนไทยแกนนำ ใช้องค์ความรู้ นโยบายคณะสงฆ์ นำวัฒนธรรมพุทธเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมถึงพัฒนาสมรรถนะพระสงฆ์ คนไทยให้พร้อมจะอยู่ร่วมกันและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้าน การศึกษา ด้านวัฒนธรรม โดยให้มีการร่วมมือกัน 3 ด้านคือ ด้านพัฒนาคุณภาพการศึกษาพระสงฆ์ การขยายโอกาสทางการศึกษา เปิดโอกาสให้สมาชิกอาเซียนได้เข้ามาศึกษาพระพุทธศาสนาในประเทศไทย และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริการและจัดการศึกษา

3. กระบวนการและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

การพัฒนาภาวะผู้นำสร้างเครือข่ายพัฒนาคณะสงฆ์ในกลุ่มอาเซียน ดังนี้

1. การพัฒนาภาวะผู้นำรูปแบบความร่วมมือกับนโยบายภาครัฐ

การพัฒนาภาวะผู้นำรูปแบบความร่วมมือกับนโยบายภาครัฐ เป็นการพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ในรูปแบบความร่วมมือกับนโยบายภาครัฐ พระสงฆ์จะต้องกำหนดนโยบายบนพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของประเทศในสมาชิกอาเซียน นโยบายที่รัฐบาลไทย ลาว กัมพูชา เมียนมาร์และเวียดนาม นำมาสร้างความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนา ให้เกิดความร่วมมือกับภาครัฐและภาคเอกชน ภาคประชาชน เชื่อมโยงพระสงฆ์ในกลุ่มอาเซียน สอดคล้องกับ John C. Maxwell กล่าวว่า พระสงฆ์ต้องศึกษาเรียนรู้และพัฒนาตนเองเพื่อเป็นแบบอย่างในด้านภาวะผู้นำที่มีจริยธรรม โดยการนำเอาหลักธรรมตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าในด้านผู้นำตามแนวพุทธ ประยุกต์รวมเข้ากับหลักผู้นำสากลของโลก

2. การพัฒนาภาวะผู้นำให้ความรู้แก่สมาชิกอาเซียน

การพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในรูปแบบของการให้ความรู้ มีลักษณะของการใช้ศักยภาพของพระสงฆ์ที่มีความรู้มีความพร้อมส่งเสริมให้สมาชิกองค์กรสูงได้มีศักยภาพมีความรู้พร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยดำเนินการให้ความรู้อาเซียนกับสมาชิก เพื่อให้สมาชิกรับทราบบทบาทต่อประชาคมอาเซียนและต่อประเทศไทย การจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อการบริหารกิจกรรมคณะสงฆ์ในอาเซียน ได้ศึกษาร่วมกันรู้จักกัน และเรียนเป็นเพื่อนคุ้นเคยกัน จัดตั้งธรรม/สมาคมเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน มีความรู้ภาษาอาเซียนเพิ่มขึ้น และคณะสงฆ์ไทยได้จัดทำองค์ความรู้การศึกษาคณะสงฆ์ ฐานข้อมูล และกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับ เกษสุณีย์ บำรุงจิตต์, วรพล พนมพรสุวรรณ และผ่องพรรณ จันทร์กระจาง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครสู่ประชาคมอาเซียน ปี พ.ศ. 2558 พบว่า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครยังไม่มีความพร้อมที่สมบูรณ์ในการเตรียมตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน แต่มีความตื่นตัวในการเตรียมแผนงาน และยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ส่วนปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการเตรียมความพร้อม

3. การพัฒนาภาวะผู้นำจัดกิจกรรมส่งเสริม

การพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากคณะสงฆ์ทั้งภายในประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับความร่วมมือเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เน้นการเป็นศูนย์กลางด้านพระพุทธศาสนา และส่งเสริมการศึกษาแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมแนวคิดทางพระพุทธศาสนาภายใต้ความแตกต่างของบริบทความคิดแนวปฏิบัติทางพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับ พระสุธีวรญาณ (ณรงค์ จิตตโสภโณ) ได้กล่าวถึงบทบาทของพระสงฆ์ที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่ประชาชน สถาบันสงฆ์ที่ทำหน้าที่มาตลอดคือ สำนักเรียนพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรมและบาลีตลอดทั้งมหาวิทยาลัย สงฆ์ทั้งสองแห่งคือ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่วัดบวรนิเวศวิหาร และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ทำให้มีแห่งเพาะภูมิปัญญาแบบพุทธของประชาชนระบบ การศึกษาสายเดิมและมหาวิทยาลัยสงฆ์ก่อให้เกิดนักคิดนักเขียน

4. การพัฒนาภาวะผู้นำจัดการด้านศาสนิกสัมพันธ์

การพัฒนาภาวะผู้นำการจัดการด้านศาสนิกสัมพันธ์ เป็นลักษณะของการแสดงถึงความเป็นผู้นำสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นที่เป็นเครือข่ายองค์กรชาวพุทธและองค์กรด้านศาสนาวัฒนธรรมอื่นๆ รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดความร่วมมือนำมาซึ่งความสงบสุขรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและหลังเข้าสู่ประชาคมอาเซียนภายใต้ตามแนวคิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม สร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนใกล้ชิดติดกัน และมีสายสัมพันธ์ทางด้านชาติพันธุ์นั้น ใช้กรอบมุมมองทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับความเชื่อทางพระพุทธศาสนา

5. การพัฒนาภาวะผู้นำสร้างเครือข่ายพัฒนาคณะสงฆ์ในกลุ่มอาเซียน

การพัฒนาภาวะผู้นำเครือข่ายการพัฒนาคณะสงฆ์ในกลุ่มอาเซียน จุดเริ่มต้นเส้นทางเครือข่ายพระพุทธศาสนาจากดินแดนที่เรียกว่าชมพูทวีปในยุคแรกๆ ของแผ่นดินสยามหรือจากศรีลังกา เข้าสู่ยุคประชาคมอาเซียนกับประเทศเพื่อนบ้านที่ส่วนใหญ่ไม่ใช่ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาเหมือนกับประเทศไทย แต่จุดเชื่อมประสานโยงใยความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้านที่เป็นมิตรประเทศเหล่านั้นให้ยอมรับในวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนไทยที่มีพระพุทธศาสนาเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจ สอดคล้องกับ คะนอง วังผายแก้ว กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมของพระสงฆ์ในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียนของประเทศไทย พระสงฆ์ไทยจะต้องเตรียมพร้อมในการพัฒนาตนเองในการเข้าศึกษาอบรมในสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง เพื่อเข้าศึกษาวิชาการต่างๆ เช่น วิชาภาษาอังกฤษให้เข้มแข็ง เพื่อที่จะนำไปใช้ในการสื่อสารพูดคุยกันกับพระสงฆ์หรือผู้นำทางศาสนาในประเทศกลุ่มอาเซียนทั้งหลายเหล่านี้ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ ความสามัคคี และมิตรภาพที่ดีต่อกันในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในภูมิภาคนี้ เป็นต้น

สรุป

การพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์เริ่มต้นจากการพัฒนาตนเองและเป็นแบบอย่างให้แก่พระสงฆ์รุ่นหลัง เมื่อพระสงฆ์มีการพัฒนาตนเองสร้างภาวะความเป็นผู้นำ จะเป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบ บริบทและเอกลักษณ์ขององค์กรสงฆ์อาเซียน และประชาชนทั่วไปให้มีศักยภาพพร้อมเข้าสู่ประชาคมโลก ความแตกต่างของวิถีการปฏิบัติชาวพุทธ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม

ความเชื่อ กิจกรรมให้เกิดการแลกเปลี่ยนภายใต้ความแตกต่าง นำไปสู่แนวคิดการพึ่งพากันและกันของประชาคมอาเซียน ภายใต้แนวคิดประเทศไทยศูนย์การเรียนรู้พระพุทธศาสนาโลก พระสงฆ์ได้ใช้องค์ความรู้ในพระไตรปิฎก และศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาพระสงฆ์และสังคม โดยเฉพาะการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการศึกษาพระไตรปิฎก การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาพัฒนาทักษะของพระสงฆ์ การพัฒนาทักษะทางภาษาให้แก่พระสงฆ์ ส่งผลให้พระสงฆ์ในภูมิภาคอาเซียน และสมาชิกเครือข่ายนอกภูมิภาคอาเซียนให้การยอมรับแก่สถาบันการศึกษาของพระสงฆ์ มาเป็นสถาบันการศึกษาที่พัฒนาพระสงฆ์ ช่วยให้พระสงฆ์มีภาวะผู้นำในภูมิภาคอาเซียนก้าวสู่เวทีประชาคมโลกได้อย่างเหมาะสม

กระบวนการและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน โดยดำเนินการตามแนวทาง ต่อไปนี้

- ขั้นที่ 1 พัฒนาภาวะผู้นำรูปแบบความร่วมมือกับนโยบายภาครัฐ
- ขั้นที่ 2 พัฒนาภาวะผู้นำให้ความรู้แก่สมาชิกอาเซียน
- ขั้นที่ 3 พัฒนาภาวะผู้นำจัดกิจกรรมส่งเสริม
- ขั้นที่ 4 พัฒนาภาวะผู้นำจัดการด้านศาสนิกสัมพันธ์
- ขั้นที่ 5 พัฒนาภาวะผู้นำสร้างเครือข่ายพัฒนาคณะสงฆ์ในกลุ่มอาเซียน

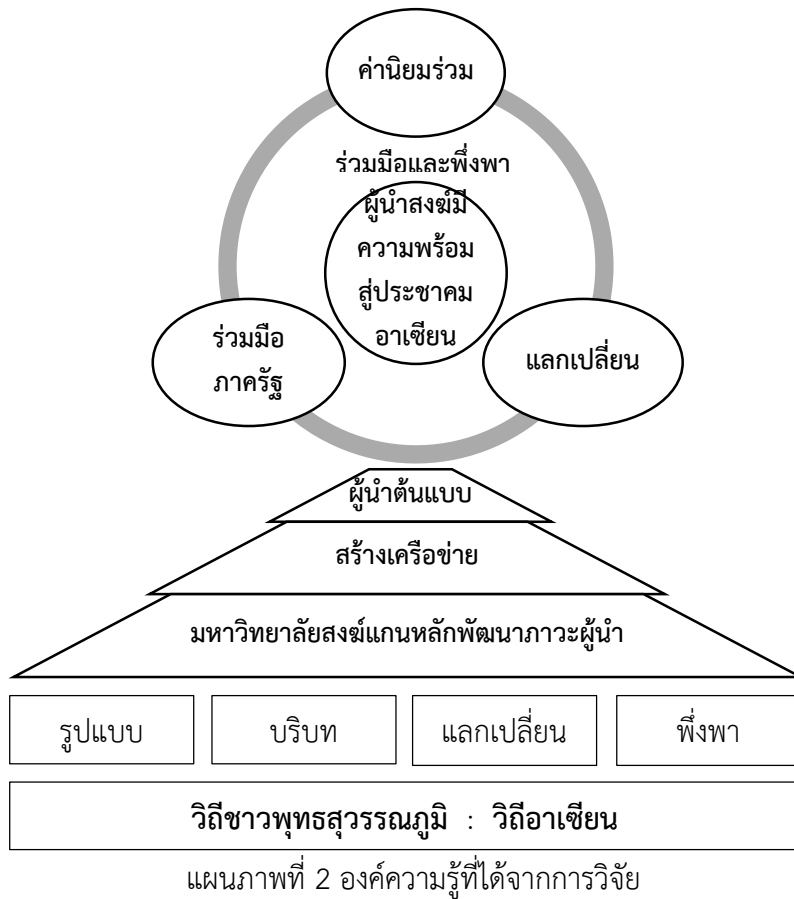
อนึ่ง แม้ว่าพระสงฆ์จะมีการพัฒนาตนเอง มีศักยภาพพร้อมที่จะเป็นแกนนำเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ตามหลักการของทฤษฎีความร่วมมือแล้ว การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน เข้ามาเป็นเครือข่ายสนับสนุนการจัดทำนโยบายและกิจกรรมของคณะสงฆ์อาเซียน พระสงฆ์ที่มีภาวะผู้นำมีความพร้อม โดยเฉพาะพระสงฆ์ที่อยู่ในองค์กรทางการศึกษา สามารถสร้างความร่วมมือโดยอาศัยรูปแบบการดำเนินกิจกรรมที่เป็นต้นแบบ จูงใจให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนขับเคลื่อนกิจกรรมได้ เช่น การจัดงานวันวิสาขบูชาโลก เกิดความร่วมมือภาครัฐและภาคเอกชนให้การสนับสนุนต่อเนื่อง ภาวะผู้นำของพระสงฆ์ที่มีความพร้อม นำคณะสงฆ์เข้าสู่ประชาคมอาเซียน กรณีตัวอย่าง งานวิสาขบูชาโลกคณะสงฆ์ไทย คณะสงฆ์จังหวัดนครราชสีมาการจัดกิจกรรมวันวิสาขบูชาโลก สามารถนำกิจกรรมของพระสงฆ์ไปปรับประยุกต์เข้ากับความต้องการทางธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจเดอะมอลล์โคราช สร้างความร่วมมือจากหลายภาคส่วน และพระสงฆ์ที่เป็นแกนนำสามารถคิดกิจกรรมสร้างเครือข่าย สร้างรูปแบบความร่วมมือกับเครือข่าย

รองรับกิจกรรมในอนาคต เช่น ศูนย์การเรียนรู้พระพุทธศาสนาและการพัฒนาสังคม วัดสุทธิวาราม ร่วมกับสถาบันโศภิตไทย จัดฝึกอบรมการโค้ชเชิงพุทธจิตวิทยา หัวขั้ "Download" วัดเป็นแหล่งเรียนรู้ศาสตร์สมัยใหม่ สร้างกระบวนการเผยแผ่พระพุทธศาสนายุค 4.0 เป็นต้น

ภาวะผู้นำของพระสงฆ์สำหรับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน เป็นลักษณะของการตื่นรู้เตรียมความพร้อม โดยพัฒนาตนเองให้มีความรู้และมีทักษะในการใช้ภาษาสื่อสารกับสมาชิกอาเซียน กำหนดนโยบายที่สะท้อนถึงความต้องการขององค์กร กิจกรรมต้นแบบที่กำหนดร่วมกันมีแรงดึงดูดก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของสมาชิกและพึ่งพากันและกัน ภายใต้สถานการณ์ความหลากหลายที่ผู้นำพร้อมรับและเผชิญอย่างมั่นใจ ภายใต้แนวคิดการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแกนกลางเชื่อมความสัมพันธ์ของสมาชิกอาเซียน ดำเนินการให้สถาบันทางการศึกษาของพระสงฆ์เป็นแกนนำในการพัฒนาองค์ความรู้และกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการเพิ่มทักษะภาวะผู้นำให้ทันต่อความต้องการของสังคม

พระสงฆ์ที่มีภาวะผู้นำและมีความพร้อมมีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในวิถีชีวิตของชาวพุทธในแถบดินแดนสุวรรณภูมิ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของรากฐานวิถีชีวิตของประชาคมอาเซียน ภายใต้การพัฒนาตนเองจากสถาบันทางการศึกษา ตามรูปแบบที่เป็นอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถาบันการศึกษา มีบริบทของท้องถิ่น ทั้งความแตกต่างและความคล้ายคลึง นำไปสู่การแลกเปลี่ยนข้อมูล สนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมที่จัดขึ้นในรูปแบบของการพึ่งพากันและกัน และมหาวิทยาลัยสงฆ์ สถาบันการศึกษาซึ่งเป็นแกนนำทางวิชาการ สร้างกิจกรรมต้นแบบภาครัฐและเอกชนที่สนใจเข้ามาสนับสนุนร่วมมือ สนับสนุนกิจกรรมที่ผู้นำสร้างขึ้น ก่อให้เกิดการสร้างเครือข่ายและกิจกรรมที่ผู้นำต้นแบบสร้างขึ้นนำไปสู่ค่านิยมร่วม สร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายเกิดเป็นค่านิยมร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำไปสู่การกำหนดนโยบายสาธารณะของประชาคมอาเซียนภายใต้การสนับสนุนของภาครัฐ

เอกสารอ้างอิง

- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). พุทธวิธีบริหาร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2546). ภาวะผู้นำ : ความสำคัญต่อการพัฒนาคนพัฒนาประเทศ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมสภา.
- พระศรีปริยัติโมลี (สมชัย กุศลจิตฺโต). (2547). สงฆ์ผู้นำสังคม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.